

**VERSLAG EXCURSIE 'GENNEP' (14 SEPT. 1996), MET DE TWEEDE OP-
GAVE VAN *HYGROMIA CINCTELLA* (DRAPARNAUD, 1801) UIT NEDERLAND**

door

Gijs C. Kronenberg ¹

Aanwezig: Stef Keulen, Gijs Kronenberg, Menno Schilthuizen (NMV), Gerwin Jansen, An & Wim Kamphuis (Eindhovense Schelpencontactgroep). Afmeldingen van Jaap Vermeulen en Hendrik Wallbrink (NMV).

Waarschijnlijk mede door de concurrentie van de opheffingsvergadering van de VVDM en de nationale dag van het industrieel erfgoed, was de opkomst vrij gering. Begonnen werd met koffie en een rondleiding door het MEC met bezichtiging van de permanente tentoonstelling met Mammoet en mierennest, en een deel van de collectie (herbarium en insecten, waar momenteel gewerkt wordt aan de Nederlandse *Coleoptera*, *Lepidoptera* en *Heteroptera*). Mede door de geringe opkomst hebben we de doelstelling van de dag -een inventarisatie van de mollusken rond Gennep, met opgaven voor EIS- niet kunnen verwezenlijken en werd het verzamelen beperkt tot het heempark 'Frater Simon Deltour'.

De heemtuin bestaat vanaf 1982, en is opgedeeld in twee delen, te weten een instructietuin en de eigenlijke heemtuin, met als scheiding een muurtje. In de instructietuin worden regelmatig nieuwe planten aangevoerd, ook uit het buitenland. In de eigenlijke heemtuin vindt een beheer plaats dat erop gericht is een zo afwisselend landschap, met de daarbij behorende vegetaties te creëren, o.a. door vershraling, zonder daarbij 'buitenlandse' planten in te voeren. Het scheidingsmuurtje zelf is opgetrokken uit puin dat daar gedurende WO II gestort is. In de heemtuin is o.a. het voorkomen van *Triturus alpestris* (Alpenwatersalamander) vastgesteld, deze zagen we ook nu. Bemonstering vond plaats bij een gegraven meander van de Dommel die zich gevuld heeft met kwel. Er is geen directe verbinding met de Dommel, en de meander bestaat dus uit stilstaand water. Verder is er verzameld in een aftakking van de Dommel, in de volksmond bekend als de Trompetterloop, en andere delen van de heemtuin. De soortenlijst zal waarschijnlijk niet volledig zijn omdat er nauwelijks delen van de strooisellaag gezeefd zijn, en kleine soorten (*Vertiginidae* b.v.) welhaast zeker aan de aandacht zijn ontsnapt.

Naast de meer algemene soorten dient één soort wat meer aandacht te krijgen, nl. *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801). De vondst van deze slak in het heempark is de tweede opgave voor Nederland. De eerste opgave is uit Amsterdam (Neckheim, 1996a). Deze Amsterdamse populatie heeft de winter van 1995/1996 doorstaan, en is waarschijnlijk dus een blijvertje (Neckheim 1996b). Een tiental exemplaren werd aangetroffen o.a. op *Humulus lupulus* (Hop), op en zeer nabij het "scheidingsmuurtje". Neckheim (1996a) geeft goede afbeeldingen, waarbij nog opgemerkt kan worden dat bij het levende dier donkere, grijsachtige vlekken op de mantel door de doorzichtige schelp heen zichtbaar zijn, hetgeen niet erg duidelijk is op het levende exemplaar afgebeeld door Neckheim (loc. cit.). Het is, net als bij de exemplaren uit Amsterdam, aannemelijk dat de soort is ingevoerd met planten.

De exemplaren van *Hygromia cinctella* die op deze verzamel-excursie zijn gevonden, zijn opgenomen in de resp. collecties van de deelnemers en het Milieu Educatie Centrum Eindhoven.

¹ Milieu Educatie Centrum, Postbus 430, 5600 AK Eindhoven

Aangetroffen soorten

(met "vegetatie" wordt bedoeld dat betreffende soorten op/rond niet nader gedetermineerde planten gevonden zijn):

Gastropoda

<i>Valvata piscinalis</i>	meander
<i>Physa fontinalis</i>	Trompetterloop; meander
<i>Radix</i> sp. (juv.)	meander
<i>Stagnicola palustris</i>	Trompetterloop
<i>Planorbis corneus</i>	meander
<i>Planorbis planorbis</i>	Trompetterloop; meander
<i>Hippeutis complanatus</i>	meander
<i>Bathymphalus contortus</i>	meander
<i>Succinea putris</i>	op vegetatie
<i>Cochlicopa lubrica</i>	muurtje; onder boomstam
<i>Discus rotundatus</i>	muurtje; vegetatie; onder boomstam
<i>Arion intermedius</i>	vegetatie
<i>Arion distinctus</i>	vegetatie
<i>Vitrina pellucida</i>	muurtje
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	muurtje; onder boomstam
<i>Limax maximus</i>	onder boomstam
<i>Deroceras laeve</i>	vegetatie
<i>Deroceras panormitanum</i>	vegetatie
<i>Deroceras reticulatum</i>	vegetatie
<i>Hygromia cinctella</i>	op vegetatie nabij muurtje
<i>Trichia hispida</i>	muurtje; onder boomstam
<i>Cepaea nemoralis</i>	vegetatie
Bivalvia:	
<i>Sphaerium corneum</i>	Trompetterloop; meander
<i>musculium lacustre</i>	meander
<i>Psidium subtruncatum</i>	Trompetterloop
<i>Psidium nitidum</i> f. <i>arenicola</i>	Trompetterloop

Soorten eerder aangetroffen in het gebied (o.a. *Bithynia tentaculata*; *Lymnaea stagnalis*; *Anodonta cygnea cellensis*; *Unio pictorum pictorum*), werden nu niet aangetroffen.

Met dank aan Stef Keulen (determinaties naaktslakken) en Hendrik Wallbrink (determinaties *Sphaeriidae*). Menno Schilthuizen stelde de gegevens van het door hem verzamelde materiaal ter beschikking.

Literatuur

- Bruyne, R.H. de, R.A. Bank, J.P.H.M. Adema & F. Perk, 1994. Nederlandse naamlijst van de weekdieren (Mollusca) van Nederland en België. NMV jubileumuitgave 1-149. Leiden.
- Gittenberger, E., W. Backhuys & Th.E.J. Ripken, 1970. De land slakken van Nederland. Nat. Hist. Bibl. KNNV 17: 1-177.
- Janssen, A.W. & E.F. de Vogel, 1965. De zoetwatermollusken van Nederland. Ned. Bond voor Natuurstudie.
- Neckheim, C.M., 1996a. *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801) in Nederland. *Basteria* 60(1-3): 7-8.
- Neckheim, C.M., 1996b. Hoe winterhard zijn onze "nieuwe" land slakken?. *Corr. Blad. Ned. Malac. Ver.* 292: 110-112.
- Kerney, M.P. & R.A.D. Cameron, 1980. *Elseviers slakkengids* 1-310.

Summary

A report and species list of fresh water and land molluscs, collected during a field trip in a botanical garden in Eindhoven, is presented. *Hygromia cinctella* is reported for the second time in the Netherlands, 150 km apart from Amsterdam, where this species was found in the Netherlands for the first time in 1995.